

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

Széchenyi-téren, a hidkaputól kimenet balra
a 26. szám alatti ház emeletében.

Megjelen a lap hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délelőtt.
Ara évnegyedre 3 ft. o. é. Hirdetési ár: négyhatszoros sorért először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 krajczár o. ért. s minden hirdetés után 30 kr. bérletdíj. Előzetes s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik.
A nyilatkozati cikkek sora után 15 kr. előleges beküldés mellett a szerkesztőséghez czímzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középuteza, STEIN J. könyvkereskedése.

Néhány szó a r. k. papi tized-kárpótlás kiosztása alkalmából.

I.

Örömmel értesülünk, hogy elvégre, vala hára az államháztartás bonyadalmas állapota egy részben újabb lendületet nyer és számadásait tisztázza. Értjük itt általán a papi tized-kárpótlási ügyet, mely más fél évtizednél tovább pangott tisztázatlanul s öregbedett kötelezettségeiben. Az állam pénzügye a nagy felszabadítási és egyenlősítési időkben innen soha sem volt oly kedvező helyzetben, hogy még benső viszonyaival is ideje lett volna tisztába jönni kívánni, különösen olyanokkal, melyek sajátságoknál fogva békesebb természetűek s nem oly élhellyen állók valának. Az államháztartási működések inkább passiv állottak, s azokat külső kötelezettségek és belső égetőbb szükségletek irányzák és szabályozák.

Az akarminemű bevételek ezen legkövetelőbb szükségeket kívánták fedezni; a különböző háborúk viselése, a folytonos fegyveres béke, az alkotmányilag még mindig nem rendezett költséges provisorialis bellügy az adósságokat kívülről s az adó-pótlásokat és nemeket belülről mindig nevelék. Ily viszonyok közt a kormány örömet halasztotta kötelezettségeit, melyeket népei irányában az új idők általános hatalmas szellemének nyomása alatt ugyan, de mégis önkénytelenül vállalt el. Az urbériség, a tized stb. megszűnt, s a dolgok állása változott: most a felszabadított s általános adó alá vont nép helyett a kormánynak kell vala az eme címek alatti kötelezettségeket rendes folyamatban tartani. Tartotta is a meenyire lehetett; törvényeségei folytatták átalakító munkálataikat, s papirosan talán korábban kereszttől ment volna az ügy; de a papiron levő számításokkal szemben a tetteges vagyoni állás soha sem akart kedvező viszonyban állani.

Mindamellett az urbériségi ügyek lassankint kiegyenlítetttek; a földesurak megkapták kárpótlásaik egy részét, de oly lassankint és annyiszor, hogy az eleségetett pénz sem miképen és sohasem tudták a régi vagyoni állapotot maradandóvá és folytonossá tenni.

Mi a papi tized-kárpótlást illeti, — kivéve a szász nemzetet — ennek ügye türelmesebb természetű levén, mindeddig tisztázatlanul hevert. Az egyházak, úgy a hogy lehetett, gondoskodtak papjaik ellátásáról, kik tekintve az állandókká s mindig nehezebbekké vált kivételes állapotokat, jobbra már nem is igen számítottak arra, hogy a mi az övék, azt megkaphassák.

A kormány azonban, nem annyira azért, mert viszonyai kedvezőbb fordulatot vettek, vagy pedig e fordulat-vételre kedvező kilátásai lennének; hanem inkább talán azért, hogy kötelezettségi érzetének kifejezést adjon, leginkább pedig azért, hogy ennek valahára tökéletes öntudatára jusson, az az, hogy tudhassa meg: mennyivel tartozik, elvégre elhatározta a tized-kárpótlási kamatokat kiosztani kezdeni. A közelebbi commissiók munkálatai szerencsés véget értek, elfogadtattak, s az ügy valahára már rendes kerekvágásba jött.

Mi üdvözlöjünk e lendületet, mint tanujelét az illetők sokáig nélkülözött állása figyelembe vételének. Üdvözlöjünk továbbá, mint gazdasági szempontot is, melynélfogva, ha tapasztaljuk, hogy az állam megint új kölcsönöket szándékol fölvenni, ha tapasztaljuk, hogy adónk folytonosan emelkedik s nyomasztóbb lesz, legyen egyszerűsített alkalmunk a szerencsétlenségben némi szerencséként tapasztalni azt is, hogy kiadásainknak legalább egy

kevés része bennmarad, s mint a tápláló vér a nemzet testben mindig lényeges- és marandóknak ismert tényezők fenntartására és közrehatására foly szét.

A napokban lézen tehát a papoknak is pénzük. Öszintén mondjuk: hála Isten! elfér, szükséges ez náluk is; főképen, ha meggondoljuk, hogy a legszemlembb célokat meenyire anyagilag alapoknak kell hordozniok; ha meggondoljuk, hogy a legszentebb buzgalom is mily csekély sikert mutat föl megkivántató anyagi támogatás nélkül; ha meggondoljuk, hogy egyfelől mily tartozkodó, mert mellőzött azon állás, melyet az anyagi szükségekkel jobbadán kitzködő pap a társadalomban elfoglal; s másfelől mily szerény és nyomatéktalan azon befolyás és közrehatás, melyet egy ugyancsak szegény pap az egyház és baza köz- és nemes céljai felé gyakorolni hivatva van; ha meggondoljuk mennyiféle tekintet szokta, ha nem is a legalaposabban megvárni, hogy a pap nemes elhivatásai, magasatos céljai- és tanítványainak értelmében példával is előljárjon. Ezeket mind a közönség meggondolva, mind az illetők ama célok teljes öntudatával bírva, elég okunk van arra, hogy a papi dözma-kárpótlási kamathátralékok kiosztásának, és a bennmaradó tökékek rendes kamatozási menete kezdetének alkalmából örömrünk közös és általános legyen.

Mint hogy pedig meg vagyunk győződve, hogy tekintve ezen ügy huzamos zsihadtságtát és a fenebb is érintett kedvezőtlen s zilált államgazdasági és háztartási viszonyokat, a tizedkamat-pénzeket mindenütt inkább pusztaszerencsének, mint valamely jogezimű követelmény szükséges érvényesülésének fogják tekinteni; minthogy továbbá minden papi állomás avagy papi egyén, a mely, és a ki az idők ezen esetlegeszerű kedvezményében részesül, többé-kevésbé, de minden bizonynyal a nélkül is el van látva úgy, hogy eme pénzekre sem eddig mint anyagi körülményeinek feltételére nem számított, sem a jövőben léte azoktól nem függ: nem tartjuk fölösleges eljárásnak, sőt a köz figyelemből az általános érdekeltég- és részvétből, mely ez ügyet kíséri, kifolyó tekintetnek tartjuk, az illető állomásokat, testületeket és papi egyéneket esetleges pénzhez jutásuk alkalmából némely szempontokra figyelmeztetni.

Uraim! nem kívánunk egyenes szándékunkban félreértetni; az egész ügy által csupán mint a hazai események figyelemmel tartói vagyunk érdekelve; kétes indulat, valamely melléktékintet, vagy magán érdek más: állapotú egyéniségünknek fogva sem vezethet, hanem indítanak köztekintetek és célok, melyek mindenkor, főleg kedvezőbb körülményünk alkalmából igény szerűen tekintenek felénk, s melyeket mint a szellemi és társadalmi létel tényezőit, a magán érdekeknek soha sem is szabadna háttérbe szorítani. Öszintén ohajtjuk és kívánjuk ennél fogva, hogy a tized-kárpótlási kamathátralékokban jelenleg tetemesen részesülő papi és nem-pap háziak és testületek az őket mintegy szerencse- és fölöslegként meglepett vagyon arányához képest a legmegfelelőbb hazai intézeteket és célokat, minők főleg a parochialis és felsőbb iskolák elősegíteni, és gyámoltani, egyházi és honfiai nemes kötelemeknek tartassák.

Lehet ugyan, hogy nem szorosan vett jogi alapu, de minden bizonynyal méltányossági ezen kívárat, és nálunk, főképen, midőn egyházi személyek- és testületekről van szó, úgy hisszük, hogy ezen alap elégséges is. Ha Angliában a pénztözsérek e kiváltságos hazájában élnek, a jámbor indítványozóknak kilésett és legalkalmasabb időbeli föllépte

egyik-másik bárónál, pénzaristocratánál könnyen célhoz segítően a vállalatot, ha más tényezők hiányzanának a nélkül, hogy az egész hazában minden valamennyire való zsebet tetteges jóakaratra lenne szükség kényszergetni. De nálunk másképp állnak a dolgok; minket vállalatainkban az állam nem érkezik segíteni, segítségét néha öszintén nem is ki-védhatjuk: mindenható Maecenásaink nincsenek, nekünk, ha egy templom építésről, egy iskola állításáról valamely hazai közintézetről, egy nyilvános épület, egy emlékszóbor föl-emeléséről, szegény papok s tanítók fölségeléséről, nyugdíj intézetéről s több efféléiről van szó, kegyesadományokhoz, fillérezésekhez kell folyamodnunk, egymás támogatására kell számítaniunk, mint a gyöngye erővel rendelkező szekeres embereknek, kik minden nagyobb emelkedésnél kölcsönös kivontatásra szorulnak. E méltányossági tekintethez járul némi jog szerű alap is, mely annak meggondolásából származnék, hogy először jobbra a nélkülözött nagy többség, az iskolákat s minden művelődési s jölleti gyámolt nélkülözött szegény nép az, melynek véres-verejéteke folytán összeretemtett adókból a kormány eme kárpótlásokat fedezi, mely nép tehát eme nyomasztó kiadásainak akárminő kamatozásához jogszerűen tarthatna számot; másodszor, hogy az egyházi személyek olyatén birtokozime, minővel a dézmák is bírnak, nem annyira magán jogezim, mint ráviteles és kezelési, mely a legszükségesebb magántekintetek mellett az egyház felsőbb céljait szándékolja éppen úgy, mint mindazon egyéb beneficiumok s jövedékek, melyek nem annyira teljesjogu s azok fölött még vég-hagyományilag is rendelkező tulajdonosokkal, mint inkább kezelőkkel, administratorokkal bírnak.

Mindazonáltal nem akarjuk tagadni vagy elvitatni, hogy valamint a mi fön kifejezett szerény kívánalmunk legfőképpen erkölcsi alapu: úgy illető kilátásbeli jötevéinknek is, kik felé szavaink irányulnak, nemes kötelezettségek leginkább erkölcsi lehet. S ez legszebb, legjutalmazóbb s haladatosabb is; mert míg a jötevék öntudatát nevei, a legdicsebb polgári és vallási erényekre képesíti; másrésztől örök halára, maradandó elismerésre nyit rést, melyek az ösök iránti kegyeletet, a nemes célok felé törő lelkesedést s a társadalmi erényeket a jótéteményben részesülőeknek keblében inkább fognak ápolni, mint azon hideg tudat, mely egyik és másik félnek csupán merő kötelezettség érzetéből származnak.

A nő-egylet tárlatára.

Egy hét alatt annyi élvezetet nyújtott nő-egyletünk a közönségnek, hogy lehelten legalább egy elismerő vissza-vissza pillantással köszönetet nem mondanunk azon nemes buzgalomért, melylyel bölgyeink a tárlat életrevaló eszméjét érvényre emelék, azon tiszteletre méltó s kifáradni nem tudó türelemért, melylyel egy héttől fogva csaknem pihenés nélkül s feláldozva az „othoon” kényelmét, a legnagyobb készség, gyöngédséggel vezetik a közönséget; magyaráznak, még pedig annyi ügyességgel, olyan szelleműsággal, hogy a néző alig tud egy-egy osztálytól megválni, s visszavissza tér a már látottakhoz is, csak hogy beszélteni hallja a szép ajkakat.

A legnagyobb örömmel jegyezzük fel, hogy a kiállított tárgyak száma megközelítvén a 9 százat, minden tekintetben fényesebb eredményeket mutatott fel nőegyletünk mult évi tárlatánál is. A női diszmunak választékosabbak, a leleményesség s szembetűnő különbség az újabb haladás bizonyítványai. A himezések, piperék között néhány pompás műremekkel találkozik a néző, egy pár antike s valóban óriás türelemmel kidolgozott

csipke, egy fiatal indus által készített csipke kendő, néhány himzés, melyek nem csak a finom ügyes kezek, de valódi műizlésről is tanuskodnak. A színes himzések közt leginkább két nő nyakkendő vonja magára a közfigyelmet selyem- s scofiummal kivarya, mely önkénytelenül azt juttatja eszünkbe: minő pompásan állhatott az hajdanában szép asszonyaink nyakán a magyar öltözet mellett. Persze ma már nem lehetne hasznát venni, nem franczia s német divathoz való.

Es most nézzük meg a házi szövetek kirakatát.

A nagy német költő után sokszor és sokan elmondák már, hogy: tiszteljet a nőknek! E kirakat előtt kétszeres tisztelettel haladunk el. A nő speciálisabb érdemei itt nyilvánulhatnak leginkább, hol a házi nélkülözhetlen szükségletet kell fedezni. Megbámuljuk a szép kezeket, melyek a szemrontó, de művészién kidolgozott csipkét, himzést, piperét előállíták, de a melyek a széplenet olyan productumait teremtik, mint néhány példányban itt láthatni, meg is csókolhatják bárki is. Pedig a között nagy különbség van! Sok szép fonal, len, kender, szövet, szőnyeg, vászon, selyem, s ez utóbbiak között néhány igen figyelemre méltó helybeli feldolgozott készítmény is látható, de talán jobban örvendene mindenki, ha a tárlatnak éppen ez a része lenne a legtulnyomóbb, ez imponálna a többiek felett, s nem megfordítva. Jól esett azonban még is látnunk, hogy tárlatunk iránt nem csak a távol székelyföld, de még szász atyáinkiai is érdeklődnek. Ha jól láttuk, Szebenből igen csinos, tartós s elég jutányos árú posztó, nyereg alá való, s szőnyeg kelmék vannak bemutatva, melyekből a nögyelet készsége rendelt bár kinek is. Ime a szász ipar megtud találni, feltud keresni minden utat productumai számára, melyen azokat hozzánk elvezesse; de vajlon áll-e ez megfordítva is?

A gyümölcs kertészet meglehetősen gyengén van képviselve, alig néhány faj van kiállítva jobbnál jobb, szebbnél szebb gyümölcsainkből, s ezek között is inkább a curiosumokra van a súly fektetve; pedig nem az a kérdés, ki tudja a legnagyobb tángyer almát, óriás körte-t és a többi előállítani, hanem ki tud legtöbb s legjobb specialis gyümölcsletet termesztetni. Egyébiránt a gyümölcs kiállítás itt csak másod rangu szerepet visel, miután a gazdasági egyesület — midőn nem unja vele bibelődni — országos kiállítást rendez évenként. Az idő elmaradt, pedig a szőlő s dinnyén kívül jó és bő termés volt.

A mi a konyha kertészetet illeti, itt ismét a fentebbi baj áll elő. Sokan ugylátszik, azt hiszik, hogy nem is múrok, ha legalább nem egy sing hosszú, s nem nyom 5 fontot, nem is reték, ha nem vékás; nem káposzta, ha nem nyom egy mázsát, pedig a főkérdés az, hogy édes, tartós e az a vetemény? s a gazdaságnak minő mértékben tud előnyöket nyújtani? Legtöbb figyelmet érdemel ez osztály közé éppen nem illő lépes méz levegő burok alá helyezve, mely között egy egész kas dolgos polgárai élvezik még a nyári szorgalom gyümölcsét.

Néhány szép kenyér és egypár kalács is van kiállítva. Sokáig gondolkodtunk: mi lehet annak az oka, hogy Kolozsvár országos hírt kenyeret, csipőt, kalácsa csak ilyen kevés számmal van bemutatva? Hát nem Kolozsvárt illeti az a régi példa beszéd: olyan jó, mint egy falat kolozsvári lágú csipőt! A gazdaságnak mi jellemezheti jobban, mint kenyere? Bizony mégis csak jobb lett volna a helyett a sok haszontalan vagy legalább is nagyon édes kevés hasznú óriás disznó-dinnyék helyett, melyekről ugyan azt pretendálják, hogy meg is ehető, mind kenyeret küldeni be. Igen helyesen tenné a nő-egylet, ha előre jó jutalmakat tűzne ki jó kenyér s kalácsra, mert hiába, akár mit mond a szakács tudomány, de a praxis azt bizonyítja, hogy a magyar ember több kenyeret eszik, mint döblecet!

A csemegék, befűttekből szép kiállítás van. A mit a szem és száj kíván az mind föllelhető volt itt pazar bővségben. Gazdaszonyaink úgy látszik vételkedtek egymással ezen a téren.

Egy szobor s néhány kép is van kiállítva. A szobor Petőfinket ábrázolja; halás tárgy első kísérletnek! Az ember, a mint ezt a

szobrot nézi, önkénytelenül az jut eszébe, hogy ha azoknak a gyöngéd nő kezének ez az első szobor kísérletük, s ha az ilyen szépen sikerült, csupán a természet adta nem-művészi érzék által vezettetve, hogy tudná a szép, határozott talentumot a művészi tanulmány elvezetni? Eszébe jut az embernek kérdeni, vajon e szobor teremtője követi-e a genius hívó szavát, vagy megáll a fél úton, s beakarja éni azzal a művel a természet jó kedvében megajándékozta?

Ha a kontár leteszi a vésőt, hasznos szolgálatot tesz; de ha a hivatott nem emeli érvényre tehetségeit, bünt követ el!

A festvények között szintén a női kezéké a dicsőség. Barabás Henriette Demjén Lászlóné egyedül 13 olajfestvényt állított ki, melyek egyenként nem csak figyelemre méltók, de a compositio ügyessége, szín őszhangzat és a nagy szorgalomról tanuskodó egyes részletek finom kidolgozása új bizonyossággal szolgálnak, hogy művésznőnkre a legszebb jövő vár. Kiállított képei között első helyen a „Csenedélet” áll, szép gyümölcs kép természet után. Az élénk színek, melyekkel azonban legkevésbé sem élt vissza a művésznő, különösen egy gerezd szőlőnél élethűvé teszik a képet. Ára csak 60 forint, bizonyára sokkal többet megér. Utána legszébbnek találjuk „A toroczk” leány és asszony”-t természet után festve. Az öltözött kintű gondolat van festve, kivált a leányon. A háttér gyönyörű, a messze kéklő hegy arány tanulmányra mutat, csak az a kis fenylt nem illik arra tájra, mert Toroczkon még nincs fenylt, ha jól tudjuk. Ára 125 frt, „Rubensné” arckép Rubens után, „Rembrandt” arckép Rembrandt után, „Viszontlátás” genre kép. E kép alapeszméjét sok variációba láttuk már, ez bizonyára a szebbek közé tartozik. Ára 60 frt. Két „Virág bokréta.” Pom-pas színvalót mind a kettőnél. Ára egy-egynek 35 frt, Murillo után egy másolat (25 forint) „Cactus” és végre 4 arckép. Simó Ferenec úrrol két „Csenedélet” természet után festve, és Kővári Endrétől egy belvederi csinos másolat, egy gyümölcs kép természet után, a „Busoló leány” s egy pár bibliai kép. Nem hagyhatom említés nélkül az olajfestvények között a gr. Mikó Imre ő exelja fiatalkori arcképét és a Széchenyiét, mindkettő szép munka.

Nem tudom ki rendezte el a teremben a képeket, annyit azonban mondhatok, hogy rosszabb helyet alig lehetett volna számukra találni, mint a hol állottak szemben az ablakfényvel. Festőre nézve alig képzelhetek nagyobb secaturát, mint ha képit rossz villagatásba helyezve, megfosztják hársától. A numerusbeli eredmény, sorsjegyek, egyes kiváló tárgyakról közelebbről szölok.

K. Papp Miklós.

MEGYEI ÉS KÖZSÉGI ÉLET.

Kisküllővárosi híradók. oct. 31.

Annyi viharoktól zaklattatva elértünk végre az évnek azon szakáig, melyben productiv

erejének két utolsó — olyan a milyen — termékeit kezünkbe letéve, készül, hogy mint sok tüpróbákát kiállott vándor csapások mid megöszült fejét siri nyugalomra bocsássa. Valamint a napot lementé, úgy az esztendő bizonyos részben terményeinek beszüntetését után itélhetni meg. E tekintetben hasonló volt ez azon hajóhoz, mely gazdagon terhelte bocsátatták a sik tengerre, hogy a tul parton reávarókat dús tartalmával megörvendeztessék; de a kedvező szelektől sebesen röpitett hajót utja közepén viharok támadván meg hullám korbácsaikkal úgy összecsapdosák, hogy csak megrongálva s gazdag terbe nagy részétől megfosztatva érhet el a kikötőt, több nyomort, mint áldást árasztva megjelenésével.

Ugy van: a tavasszal dús termésre kilátást nyújtó reményeinket a nyárnak nem beve forrázta le, záporai áztatták és seprétek el, s az ősznek deres éjei fagyalták meg. Melőzve azokat, melyekről a maga idejében szó lottunk, hátra van meg említésbe hozni szőlő és töröküzemterméseink minőségét, mennyiségét. Ez évben előbb szüreteltünk, azután szedtük le töröküzemünket, s megjegyzendő tapasztalás, hogy midőn a két munkát megcseréltetik, egyik nemü termény sem éri el a tökély fokát. Szőlő hegyeinken általában kevés, töröküzem határainkon jó feltérmet mutatkozott, melyek érettségére segítségével szeptember hava igen kedvezőleg folyt be, s már hinni kezdők, miképp ha nem is tökéletes, de közepes fejlettségű és minőségű gyümölcsöket nyereendünk. Még csak két hét, s hitünk nem csal! De hogy ez év az inségesek sorában méltó helyét megtarthassa, azt éppen az óhajtott két hét alatt kifejtett pusztító hatalmával vívhatá ki. Az ősz fúrti Szent Mihály zuzmálás fölvelvén föl ágyából, zord tekintetével s deres lehelével a tenyészítő erőnek működésében megállapodást parancsolt. Hasztalan napoltuk el rendes idejéről a begyűjtést, mert a már egyszer dertől leforrázott termények többé erőre nem kaphatván, semmit sem javultak.

Szőlőterméstünknek, kivált az alantabbi helyeken készületlen, egestül talált gerezdeit a deres éjszákak tökéletesen megsemmisítették; a hóharmatot kiállott lágy fúrtókat Gál nap után leszedgettük s csak nagy bajjal facsarhatánk belőlök 8—10 foku megemlézésre is alig méltó csekély mennyiségű mustot, melynek ára, mivel borkereskedők — talán mert értesültek a gyege terméről — még nem jelenkezvén, nem tudható; halászik azonban, hogy a kik M.-Ujvárra szállították, vedrét 60—64 kron adták el. Vidékünkön a népnek egyetlen pénzforrása a szőlőbogyók, ezekből fedezi nagyrészt házi szükségleteit, törleszt adósságait, fizetgeti anyagi képességét tulszárnyalt nehéz adóját, s csak egyszer csalják meg szőlőbogyóit, annak keserű utó ízét több éveken keresztül megérzi. Ez egymásután kétszer történt meg s kérdés most már, hogy e válságos év után miképp küzd le

szükségeit, mivel elégti ki majd az adófelhajtó követeléseit? Azt mondják, hogy az idő legjobbmester a bajokban, majd meglátjuk, mire tanít.

Töröküzemterméstünk egy ideig kecsesgetni látszott az iránt, hogy vidékünk gabona szükségét nem szenvedend. De az is nagyon tarakon fejlődött; a kövér s e mellett verőfényes oldalon fekvő korán bevetett földekben három egyed tükéletesen megért, s akár hol eltartható, az észkös határreszeken ellenben a legjobb földekben is alig egy harmada használatos; a gyengébb és vizet tartalmazókban pedig, melyeknek terméseit a deres éjnek zsendülő felében és tejesen találták, s melyek szeleidebb napok bekövetkeztével sem javulván semmit, dertől megbaruultságok s nehez száfogva miatt nem csak használatlanok, de még a házak padlásain is csirába indulások miatt csaknem tarthatatlannak váltak. És vidékünk az utolsó minőségű termésből bir nagyobb mennyiséget, a mi nem törénik vála meg, ha october első két hete előtt az utolsókat bocsátja előre, mert azon esetben töröküzemterméstünk érettségi fokra emelkedve, nem csak házi szükségleteinket elégítette volna ki, hanem feleslegéből a szűkebb termelő vidékek piacait is elláthatná teszi, bővebb mértékben mint azt ily körülmények után várni lehet.

Multiori tudósításomban azon reményemet fejeztem ki, miszerint a vidék egyike lesz azon szerencséseknak, melyek a vizáradások és esőzések okozta inséget legkevésbé érzendik meg. Azon állítástom jeleni közleményemben sem vonom vissza, a mi azonban koránt sem azt teszi, mintha itten a szükség több szállást adó hajlékra nem számíthatna, hanem csak azt, hogy ez alkalmatlan vendég és gazda egy fedél alatt legalább egy évig valahogy megférhetnek; de már azontul a vendég kiszorítná házigazdáját. Fenebbi állításom azon gyászos valót sem változtathatja meg, miszerint ha ez év mindenfelé általános inséget nem árasztott is el, de mindenestre egy les azok közül, melyek Erdély történelmében sőtét laplappal vannak megörökítve.

Öt hónapja telt el már t. szerkesztő ur, hogy anyagi ügyeink fejlődését figyelemmel kísérve becses lapja t. olvasóit levelező társasimhoz hasonlólag magam is inkább lehangoló, mint vigasztaló értesítéseimmel untatom, de miért akarjunk mosolygó arcot festeni a nyomorok, ha esetünkkel az inség facsarta könnyeket fel nem törölhetjük? jobb tisztába jönni helyzetünkkel; állapotunk komoly oldalát se ne szépsítsük, se rem alakká ne változtassuk, így talán könnyebben feltalálhatjuk a sorsunk enybitésére ajánlkozó eszközöket.

r. l.

Maros-Erdő, nov. 4.

A m-ludasi templomok multja, jelenje és jövője.

Ki ne emlékeznék arra, ha egyszer a véletlen erre vezetne, hogy e helység az 1847/8-

diki események előtt milyen elhagyott volt? Ki ne tudná, hogy mily nagy fáradság és áldozattalba került, innen a feneketlen után mián, fogatját tovább vonszoltatni? és mégis mekkora különbség az akkori és mostani viszonyok között! akkor el volt hagyatva helységünk irtoztató rossz utai, most meg a templomok hiánya mián! Melyik körülmény nyomasztóbb, az ember lelki és szellemi fejlesztésére úgy, mint nemzeti erősbülésére, azt nincs miért vitassuk, mert az tudni való, hogy a hol nincs vallási szilárd hit, ott nem lehet erős erkölcsies nemzeti szeretet, ott vége a jövő felől reménynek is. Nem hibáztatjuk helységünk lakosságának áldozó készségét, mely azt már többször tanusította, mint inkább az anyagi mostoha sorsot, ki buzamos időtől fogva utalanul töltöz annyira, hogy jövőnk aggódva nézzük, a nélkül, hogy lenne hely, hol egyestűten a mindenhatótól irgalmat és könyörtőlten kérhetnénk, hol bálát adhatnánk azon erőskért, melylyel nyomorúságunk kiállítására megállott. Nincs templomunk! egyetlen egy templom se!! Hogy lehessen tehát vallási szilárd hit? és hogy erős erkölcsies nemzeti szeretet? végre jövő feletti biztos remény? főleg azon osztályzatnál, mely a baromtól csak szólastehetségénl fogva különbözik?

Templomok tehát! minden áron templomok! melyekben a vallás, haza és nemzet iránt tartozó szeplőtlen szeretetet hirdessék.

Es már szabadon a helybeli templomok multját röviden előadni. A gróf Kendeff Ádám bazánk felejtethetetlen nagy fiának egyik marosludasi volt, most már gróf Bánffy Béla ur tulajdon urvarházában egy igen csinosan rendezett rom. cath. kápolna létezett, mely minden belrendezésével és szentségeivel az 1847/8-ki szomorú események áldoztatja lett. A görög egyesült templom az 1863 augusztus 19-én gonosz kéz által származott tűz, a gör. nemegyesült templom pedig az idei június 17-én támadt halatlan vihar martaléka lett. Református templomozás azonban dacára annak, hogy kevés kivétellel az egész nagy birtokosság e valláshoz tartozik, ez ideig nagy ünnepek alkalmával mindig privát házaknál foly. Ennyi a helybeli templomok multja és jelenje, hogy jövője is legyen az komoly szilárd elhatározása minden igaz hívőnek, mely okból ez uttal, vallásuk különbség nélkül, minden rangu és rendű lelképásztor urat, egy minden nemesen érző hazafit, illő tiszteltet és alázattal felkérünk, méltóztassanak buzditással, tettel és jó példadással templomaink felépítésében könyör adományozás és gyűjtés által közreműködni, ez által alkalmat adva helységünk lakosságának, hogy az az ur házaiban annak idejében, nagy lelkiségűket és valódi hazafiságukat, szívük mélyéből mindörökké meghálálhassák, és hogy a történelem feljegyezhesse, miszerint e nemes érzellet honfiak könyöradományaikkal helységünket a Sahara sivatag hasonlatából a már szinte szunyadó

te pedig Bellina vedd a lantot, s énekelj egy vig vándor dalt.

Köszönjük, felele Victor, de mi a végén egy különbség miatt az egész, még jobb ha elmarad. Hanem mond meg az öregnek, szóla halkabban a vajdához, megzavart jóslata beteljesedett, s ezért szeretnék jövőmről többet is hallani. De badd maradjon, jobb lesz reám nézve, nem jó kiereszkolni a jövőt; ezt Gottwalt is helyeslé. A cigány hidegen meghajtá magát a távozók előtt, mig egy csoport gyerek a lovagok sziveségét felkérni elősiettek; de alig haladának néhány lépést, a kutyák ugatni kezdének, s Wanda botjára támaszkodva énekelve megérkezett; Victor megtért s kérelmét Wanda elé terjeszté. De az agg nő semmikép sem akart beszélni, s utójára kitérőleg Victor válaszaire felelé: még máskor is találkozunk, most a sötétség miatt a horoscopot rendszerint alkalmazni nem tudom; hanem Victor semmi ellenvetést sem szenvedett. Wanda mentegette magát, mondván: ifjú ember ne vedd rossz neven, ha roszt jósolok is, a csillagok szorgalmasan megvizsgáltattak megszólala Wanda s azt állítá, hogy a szüz csakugyan nekie kedvező, de a többi csillagok mind ellenségesek, s azon nap, melyben vele honában találkozik, Victorra nézve nagyon szerencsétlen lesz. Victor kissé sápadt volt, midőn nekie így minden leplezés nélkül jövője kitárattat, darabig komolyan gondolkodott, mintha a jövő szerencsétlenségét már is látná, de csak hamar visszajöve jövedve, s az egészet pusztá álomnak vélé, mitől férfiasan válnia kell. Barátjának sem volt oka, miért a jövőbe komolyan pillantson, s az egészet feledtetni kívánta, s Victort azért igyekezett azon mágiái gyűrűből, melybe magát oly gondatlanul beszötte, megszabadítani.

(Folytatjuk.)

TÁRCA.

A JÓSLAT.

BESZÉLY.

I.

Az m...i Phalc udvarban a játék nagyban foly, több tisztje az egyesült német se regnek, kiket az unalmas hadjárat a kántinokba gyjtite össze, szerencsájukat a kártyán próbálták, mit tenniük a csatamezőn éppen nem lehet, mig az őz komolyabb változásokhoz hozott magával. A szerencse kintűnőleg kedvezett egy ifjú szép tisztnek az éjszakai szövetséges seregéből, kinek játékát mindenki csodálá, mert akár hányszor húzó vagy tett, örökké szerencsésjére ütött ki, s mint tapasztalatlan s Fortuna kedvence sokat is tett, s mind a mellett, hogy ugyanazon egy kártyával játszott, nem volt oka, miért merészségét megbánja, mert az előtte fekvő aranyesomó nőttőn nőtt, úgy annyira, hogy a banquier utolsó tételét aggódva jelenté, félve, hogy az ifjú — kit ezentul Victornak nevezünk — vak merészségét tovább is tizi; midőn Victor a pin-czértől elhivatott, s a vele szoláni kíváncsához sietett...

A szerencse kedvezett, mig Victor künn mulatott, a banquiernek, ki is nem soká, s nagy aranyesomó láta maga elé gyülni; de mindemellett sem fedezhet előbbi veszteségét, mi okot szolgáltatata sok szabad megjegyzésre szereltem s személyes szerencse fölött. Egyik a tiszték közül megjegyzé, hogy Victornak bizonyosan a szerencse gyermekének kell lennie, mert ezek pártoltatnak a szerencsétől, a mi bizalmas magaviseletéből eléggé kintűnik, mert ő az életet nem mint ellenséges szellemet, hanem mint bekeisenőt nézi...

Mi áll — szóla fel egy harmadik — hogy ő most vagy egy szerelmes téte a tét-re, vagy

legalább is egy udvarias légyottra kap meghívást; mert különben Fortuna legszebb szerencsésében nem zavarta volna. Szinte kétkedem — jegyzé meg egyik játszó ravaszul — játék és szerelmem nem egyeznek, hanem majd kitetszik, hogy a szerencse oly kedvező lesz-e az ifjunak továbbá is, ki kedvéből mit sem látszik csinálni.

Erre Victor lépe be nyílt levéllel kezében, mit szórakozva magához tévén, a játszó asztalhoz sieté, hol is az elvesztett időt kétszeresített tétélekkel utolérni törekedett. Különös! szerencsése már oda, felóra alatt nem csak nyeresége, de készpénze utolsó aranyát is elveszté.

Borzasztó! ez már csakugyan borzasztó! — kiáltja, jegyzőkönyvét dühösen felreverte — hogy egy átkozott vén cigányról egész szerencsém elronta; ne volnék minden babona ellene, boszorkányságot hinnék a dologban. A játszó megittözve néztek egymás szemébe, s felszólították, magyarázná meg dühének okát, mire ő minden tétovázás nélkül elbeszélé, hogy egy öreg cigányról, az anyja házi jóslónője, az utóbbtól levelet hozván, nekie egész játékát előre kijelenté, s még azon kártyát is megmondá, melyen utolsó aranyát veszíti. Ördögadta asszonya — mormogá egy vén huszár kapitány, ki még Nádasdy alatt szolgálhatott — tűzgálya való, badd vallaná ki ördögi mivét. A banquier gyöngéden mosolygva, jai finit jelenté nem minden káröröm nélkül, s a láttakat jól megjegyezve mondá: kiki mondjon a mit tetszik, nekem meg van a magamé.

Erre a játszó mind elszédtek, s Victor legérgebb barátjával Gottwaltal lovaikat kérték, hogy a közel fekvő kantonba, hol szálláson valának, visszamenjenek, mire a csendes csillagos éj kedvező, mintegy meghívó volt.

II.

Nem messze az utól, egy bokros lapályon vigan lobogott a mezei tűz izzadó sugarait a

bazarisági és vallási érzületből kiragadva, jövőre és életre ébresztették és serkentették; végre, hogy előadandó alkalmakkal a mindenható ur Istennek és a hazának hozott ezen élő tiszteletadóján a templomokban kérkedve gyönyörködhesse.

A begyülvendő adakozásokat méltóztatásnak e becses lapok érdemes szerkesztősege által, mely e fáradságot magára vállalni szives lesz, vagy közvetlenül az e végre romai cath. lelkész Balás Antal, reformatus lelkész Tokaji János, görög egyesült esperes Graur János és görög nem egyesült lelkész Dembián István urak elnökletük alatt, vallás szerint külön-külön alakult templom építő bizottmányhoz ide Maros-Ludasra juttatni.

Nem mulaszthatjuk el azon megjegyzésünket, hogy eddig a reformatus templom számára 50 forint és a rom. cath. templom számára 15 forint o. é. gyűlt be, és hogy minden adakozó nevét, valamint az ügy haladását annak idejében a nyilvánosság elébe adandjuk. Isten áldása és segédelme ügyünkkel.

Hancz Pál.

Pest, nov. 1.

A szerencsétlen halállal kimúlt szép reményű fiatal úr Reviczky Széver sirmelére néhány pályatársra október 30-án hangversenynyel összekötött színi előadást rendezett. A meghívott kegyelet a program éredekessé színteliséggel szíves megfoglalta a hónapok óta ettől elszakított „budai népszínházat.”

Az előadást megkezdte a népszínházi személyzet pár tagja Offenbach „Férj az ajtó előtt” című operettével, azon összevágó játékkal, mely e társulat operette-személyzetét jellemző, s így az előadással meg vagyunk elégedve, kivált ha bedugjuk füleinket Szilágyinének a cifra magyarsággal hangzókatól beszédjénél. Aztán következett a koncert rész Csukássy József szavallatával, mely alkalomra Tóth K. „A mi Széverünk” című versét választá. Rövid volt a költemény, de hosszú a szerzőt és szavallót illető taps, éljenek. Erre a fiatal Rabatinszky Mari énekelt egy olasz és egy magyar dalt. Végre átszűkve Carinának énekelt. (Granadai éltanyából) Mátyás Marinkának nem a legjobban választott szavallatát és Siposnak, különben csinos zongorajátékát, reá terek azon hegedű hangokra, melyeknek élénk nyomása alatt romei önkéntes tisztek. ur e levelet. Már mondjon akár mit a „Magyar Sajtó”, igekezzék akármi módon letépni a babért Reményi fejről, hanem azért bátran neve mellé lehet tenni a „virtuoz” epithetont. Jól jegyezz meg a „Hölgyfutár” tárczairója, hogy „valóságos erdővé női ki magát kezében az a kis fa.” A „Hugonottakból” egy áriát oly mesterleg játszott, hogy a zsúfolt házban nem volt egyetlen kéz, (oda számítva a leggyöngédebb női kacsockákat is) mely tétlenül maradt volna; de a lelkesedés egész hevében akkor tört ki, mikor a hegedű királya néhány eszményített magyar dalt buzott, a tüz legfelsőbb fokával, az ügyesség ne továbbjával. Természetesen ismételnie kellett.

A harmadik szakaszt Berzók „Ádám és Éva” című élénk vígjátéka képezte, melyben Felekinek Évát azzal a természetességgel, s kedvvel adta, mely minden játékát jellemzi; Toldy Istvánról elég ha annyit mondunk, hogy az írói pálya egy nagy színészi képességtől foztat Thaliát. Krassay Ede ismert nevű fiatal író szintén sok igyekezettel adta a kigyó nehéz szerepét. Szóval az előadás oly élvezetes volt, hogy a játékosok a kapott gyakori taps kihívásokát, ha még pazarabbul osztják vala is, tökéletesen megérdemelték.

A jüvedelmet biztosan még nem tudom, de hogy volt annyit, mennyivel egy igen-igen diszes sirmelék emelhető, az bizonyos.

A jogászok legközelebből egy „jogász casinó”-n török fejöket. Ez igen helyes buzgalom az ifjúság részéről, nem csak azért, mert ezáltal, az érintkezés gyakorlása miatt, összetartás, (melynek hiánya a közelebbi segélyegyleti elnök-választásnál kitűnt) és szorosabb viszony remélhető; hanem, mert nem lesz kénytelen az ifjúság a pesti kávéházak ismeri rossz levegőjét szívni akkor, mikor néhány perczet egyik másik ismerője körében akar eltölteni. Fillingert persze nem ezt mondja.

En.

KÜLÖNFÉLÉK.

Holnap, az az szerdán délután 5 óra-kor a városház nagytérben tartatni szokott muzeumi tudományos felolvasáson Zilahy Imre, fiatal írók fogja felolvasni a „szláv népköltészetéről” írt műfordítási mutatónyokkal érdekesített tanulmányát. Felhívjuk reá a közönség figyelmét.

Bécsből írják nekünk: A birodalmi tanács megnyitását megelőző korona beszéd nem mint említve volt nov. 12-kén, hanem éppen nov. 14-kén fog megtartatni. A Magyarországi számára kinevezett új főispánok és főispáni

helytartók e hó 3-dikán a bécsi Mauschele fogadóban, mint eskü letételük napján, nagy diszlakomát rendeztek.

Az arad-szebeni vasut engedélye ügyében a „M. S.” szerint még nem történt határozat. — A fume-eszék-zimonyi vasútháló ügyében e napokban már megkezdődnek a mérnöki munkálatok, s beszélük, hogy a kormány e vasúti hálózati engedélyét azon feltételhez akarja kötni, hogy a magyar-angol vállalkozó társulat a fumei kikötő építését is vegye át.

A magyar s erdélyi sötétlet ügyében a pénzügyminisiteriumban mult hó 31-kén tartott offer-tárgyalásra több pályázó jelentkezett. Az ajánlat, melyet az angol-austriai bank tett, kedvezőbb lenne, mint a hitelintézet ajánlata. A pénzügyminisiter azonban fentartá magának az eldöntést, ez néhány nap múlva történék, még a birodalmi tanács megnyitása előtt. Egy magyar hirdetés az azon kérelmet, hogy új pályázat hirdetések módosított feltételek mellett, a pénzügyminisiterium nem teljesít. Így írja a „V.-d.”

Mensdorffa vonatkozólag azt írja a „P. Corr.”, hogy ennek éppen úgy nincs határozott programja, mint nem volt Rechbergnek, s csak annyit mondanak róla, hogy ő nem idegenkedik semmiféle szövetségéstől, a menyében az Austria becsülete s érdekeivel egyezik. Tehát barátság az egész világgal, de mégis elszigeteltség.

A „Berliner Kreuzzeitung” Bécsből azon hírt hozta, hogy gr. Mensdorff csak azon feltétel alatt vette át a külügyminisiteri tárczát, ha a magyar sz. korona s tartományainak integritása helyreállítatik. — A bécsi „C. Öst. Ztg.” e hirre természetesen nagyon felzúdul s kézzel lábbal igezkedik mutogatni, hogy gr. Mensdorff a külügyminisiteri tárczát minden feltétel nélkül vette át.

A „Vorstadt Ztg.” különösséggel említi fel, hogy Deák nem híres hadvezér, nem követ, minisiter s talán nem valami méltóságban levő egyén s mégis oly nagy sensatiót idézett elő Bécsbe érkezének puszta elcsúszott híre is, nagyobb sensatiót, mint a porosz király odaérkezése.

A magyar kérdés legközelebbi megoldásában, írja a „Neue Freie Presse”, a magyar nemzetiség kivül más nemzetiségek nem fognak résztvenni. Lám, így ismernek bennünket s így mernek itélni felőlünk szomszédaink! Hát német és tót, szerb és oláh stb. hazánkfiai nem küldenek-e képviselőket országgyűlésünkre? S nem magyarajku hazánkfiaiak tulnyomó nagy többsége a magyar közjog kérdésében nem volt-e tántoríthatatlanul egy véleményen a magyar ajkakkal? Ha a bécsi centralista lap magyar nemzetről beszél, azt mondanók, helyesen beszél, mert ez ügyben csakugyan amagyar nemzetet (politikai értelemben) illeti a szó, ezen magyar nemzethez azonban nem magyarajku honfitársaink csakugy hozzátartoznak, mint a magyarajkuk; de mivel a nevezett lap nem nemzetről, hanem nemzetiségről beszél s kirekesztett nemzetiségeket emleget, ebben az ingerlésen azon szelid formáját kell konstatalnunk, melyet centralista lapírtáinknak megszoktunk s a miben csak az az örömdetes, hogy már senkin sem fog.

Nem rég egy Alsó-Visten átutazó vidéki főkapitány megállva a vendéglő előtt, hol két gyorskocsi számos vendége hirtelen ebédelték, egy iv papirt kért, hintójából le se szállva, a mire a rögtön parancsot, számos vendége miatt azon percz alatt nem teljesíthetve, a vendéglőné, részint papirhiányból, részint annak távol levő férje általi elzárása miatt, a főkapitány által rögtön mint engedetlen s zöföfogadatlán, a csendőrtől gyalog Liszára, a szolgabíróhoz kísértetett (3 óra távol székrel), a vendéglőné magára kénytelen hagyni a vendéglőt, vendégeit s mindenét; férje, mint hirlik panaszt emelt a kormányzati elnökségnél ezen erőszakoságért. Szép példa ezen új alkotmányos!!! életben.

Nemzeti színház. Péntek, nov. 5-én:

„A dajka” operette, és egy új 1. felv. vígjáték „Az üldözött ártatlanság.” Ezen elmés és mulattató vígjáték, hogy a repertoirt bizonyára egy a legelevenebb menetl és érdekes darab-hal szaporítá, biznyságot tehet azon, fájdalom, kevés közönség, mely ez előadásra jelen volt. Nem tekintve néhány a darabban előforduló kétértelmű kifejezést, min könnyen lehetne segíteni, nyelvezete elég könnyű és rendezése is ügyes kezekre mutat. Meséje a körül forog, hogy egy nagybátyja rettenetes nő gyűlör, nem akar megházasodni, sőt unoka-öccsét is kitagadással fenyegeti ha megházasodnék, de biz az öccse titokban elveszen egy ügyes csinos kis leányt, s hogy a nagybátyát kiengeszteljük, azon cselszölyamodnak, hogy a nő egy este mintha valaki üldözne, a nőgyűlör szobájába menekszik, ki egy ideig az ablaknál, de végre menekedik.

helyet ad az üldözött ártatlanságnak, s az ügyes nő, ki nevelőnőnek adja ki magát, úgy elbájolja a nőgyűlör zongorázás és szép népdalok éneklése által, hogy még elvenni is kedve jött s formaliter megkérte. De ekkor topan be a férj, a nő elbavik, de a nagybátya papagálya kezét megcsipeli, elcsikoltja magát, az unokaöcs bevezeti a nőt, s midőn már nagybátyja ajánlatni kezdi mint jöendőbelijét, kislit, hogy bizony már ők ketten t. i. az öcs és a velt nevelőnő növendék férj és feleség. Van hosszas csodálkozás egyik részről, más részről engedelem kérés, míg végre a vart áldást megadja a nagybátya. Még egy igen jó alak fordul elő, az inas (Tóth Soma), valóságos mintaképe a megbízható cseldeknek. A nagybátyát Gyulai képviselte; mindenképpen meglennek elégedve, ha pár felkiáltásával nem juttatná eszünkbe, hogy ő a cigányt igen jól tudja személyesíteni. Szabó Pepi kedves jelenség volt. Veressnek (unokaöcs) hatalmas teste és hangja csak van, de játéka még igen-igen is sok kívánni valót hagy fenn.

Szombat, nov. 6-án Odry Lehel bassista fellépett: „Ernani” opera 4. felv. Verdítől. A szelleműs maestro ezen műtven bálmulhatjuk azon forró, könnyű, ugyszóvala illatos zenét, azon magasztos drámai irányt és bensőséget, mely a dalmű minden kis részében felismerhető. Azonban a mai előadás alkalmával nem voltak éppen kielégítve. Ernani Fekter jobb szerepei közé tartozik, az első felvonás első jelenete sikertült, de a darab vége felé már kezdett kimerülni. Institorisnak (don Carlos) volt néhány hely nem könnyű szerepében, hol hangjának kelleme gyönyörködött. Daloky Róza (Elvira) köhögött, rekedt volt, egy szóval a várakozásnak nem felelt meg, többször hangvétele bizonytalan, hamis volt, mi tán rosszul létének tulajdonítható, valamint hogy egy jelenetről majdnem egészen elkésett; de már hogy egy spanyol grand jegyese és unokahúgának ne legyen több egy két ruhájánál, melyely az első felvonásban megjelenik s éppen aval a másodikban mint ara, azt el nem lehetjük. Odry Lehel ma először hallottuk s tökéletesen kielégített; szép, minden erőttel s nélkülöz érekes hangja, szokott könnyű hanghordozással nem kis jártasságra mutat; jellemzetes, elegáns játéka mindjárt láttát, hogy színpadon elég gyakorlottsága van. Mint tudjuk, társalgási darabokban, népszínművekben is fellépnd. Közönség szép számmal.

P. J.

POLITIKAI HIREK.

Francoziaország. Páris, nov. 2. Napoleon herceg és Lalour d' Auvergne ideérkeztek. Azt mondják, hogy ez utóbbi, mint jó katolikus, arra van kismelve, hogy Rómába menjen egy engesztelési végkiírlet tételére.

Turinból azt írják ide, hogy az egyezmény mellett nyilatkozandó többség 300 szavazat 70 ellen. Az ellenzéknek nem fog sikerülni az 1861-ki parlament által határozat megújításának kérésztülvitele. Florenzett fővárossá fogják kijelölni nem ideiglenesen, de nem is véglegesen. Az egyezmény mellett legelőbb is a volt minisiterok fognak szólni.

Miksa császár irt Napoleonnak a pénzügyi szorultságról panaszkodik. A „Patrie” szerint az egész pénzügyi kezelést francia hivatalnokokra akarja bízni.

A st. cloudi loverseny alkalmával a császár parancsot adott ki, hogy a lengyel menekülteknek fejenként 25 frank havi segélypénzt adjanak.

Olaszország. Turin, nov. 1. Az „Opinione” szerint a kamra keblében levő ellenzék 6 töredékre lehet osztályozni. Az első visszautasítja az egyezményt, s a kormányzat székhelyének áttételét. Ez azt hiszi, hogy Róma Olaszország sajátja levén, nincs szűkség egyezményre, a francziáknak kivonulásra kötelezése végett, s hogy Róma levén Olaszország fővárosa, a kormányzat székhelyének Turinban kell maradnia, míg csak Rómába nem lehet menni. A második töredék elfogadja az egyezményt, de a kormányzat székhelyének áttételét visszautasítja; az áthelyezést Rómáról való hallgatólagos lemondásnak tekintvén. A harmadik visszautasítja az egyezményt, nem akarván Francoziaországgal alkudozni; de a főváros áthelyezését elfogadja, szűkségesnek tartván azt az új királyi megszállásdítására nézve. A negyedik elfogadja az egyezményt s az áthelyezést, ha a parlament elfogadná ama módosítványt, mely az új fővárost ideiglenesnek nyilvánítja. Az ötödik azt akarja, hogy a főváros Róma s az ideiglenes kormányzat székhely Florenz legyen. Végre a 6-dik, igen csekély töredék Nápolyt akarja Florenz helyébe tenni. A nápolyi követek ellenzik ezt az eszmét, megjegyezvén, hogy annak nem lenne más eredménye, vizsályok előidézésén kívül. Az „Opinione” azt véli, hogy e különböző kívánságok a parlament előtt,

is ismételve fel fognak merülni; különösen két indítvány előterjesztését várják, melyek közül az egyik azt kívánja, hogy a kamra egy napirend által erősítse meg Olaszországnak Rómához való jogait; a másik pedig azt, hogy ünnepeles nyilvánítás által Nigra sürgönyét úgy értelmezzék, mint a mely ugyanezen jogokat elismeri.

A tanácskozás, a szeptemberi egyezmény s a főváros áthelyezése felett nov. 3-án volt megkezdendő. Általános a hiedelem, hogy mind a kettő mellett nagy többség fog nyilatkozni. Élénkebb vitát Turin kártalanítása felett várnak, miután a székhely átváltoztatása következtében több ezer iparos bukásnak és elszegényedésnek néz elébe. A csekély párt mindezt nyugton nézi; felhagyva az egyezmény ellen való küzdelemmel, minden erejét Velenczére összpontosítja. Ott akar minden áron véres zavargásokat előidézni, a mi által az olasz-francia egyezmény alárendelt fontosságú lesz. Erre volt számítva az udinei kerületben Spilimbergo, Paffabro, Maniago és Frisanco városokban mintegy 50 frianli felgyezvert egyen által kezdett lázadási kísérlet, a melyet azonban a cs. katonaság megbiúsított, a lázongók közül többeket fogságba ejtven.

Milanóból írják, hogy a kormány nagy erélyt fejt ki a mazzinista mozgalom elfojtásában. Csupán a nevezett városban 294 gyanús egyént fogtak el; ezenkívül Bergamo, Lodi, Cremona és Brescia városokban igen sokat, magában Turinban mintegy 485-öt.

A fenebb érintett forradalmi kísérletről az „A. A. Ztg.”-nak Turinból oct. 30-ról ezt írják: „A velencei szűkevények melletti propaganda, a kik Udine körül kóborolnak s a azóta hihetőleg már mindnyájan fogva vannak, mindinkább terjed. A kormány lefoglalja ugyan ama lapokat, melyek azok jávára fölhívásokat foglalnak magukban, azonban titokban előmozdítja a mozgalmat, s pénz s fegyvereket akadálytalanul enged a határon átvitetni. E tekintetben belügyminisiter, Lanza különösen kitünteti magát. Ő az „Opinione”-ban kijelenteti, hogy a kormány a vállalatot a legnagyobb mérvben kárhoztatja, s ugyanakkor a titkos pénzalapból 22,000 forintot fizetett ki, azoknak fegyverek s élelmiszerekkel segélyezése végett, a kik a velencei fölkelésben részt akarnak venni. Ezért éppen nem lehet késpénztülni venni azt az ingerültséget, a mit a kormány ama kísérletek fölött tanusít. Tökéletes egyetértés uralkodik a kormány s a velencei bizottmány közt, melynek első gyűjtése velencei emigránsoknál már 770 forintokat hozott be a fölkelés javára. Ezenkívül Giustiani, Brofferio, Boggio stb. követek szintén hasonló czélra gyűjtjenek.”

Németország. Berlin, nov. 3. A „Nordd. A. Ztg.” írja: Poroszország, Austria s Holsten a végleges békekötés után természetesen nem kötelezték arra, hogy megfizessék oly más német államok csapatjai tartásának költségét, melyek történetesen még német nagybatalmi területen tartózkodnak. Hogy Hannover s Szászország miként egyezkednek ez iránt a többi kis államokkal, ez nem a mi dolgunk. Azt állítják, hogy Ahlefeldt elfogadható javaslatokat teend, a hercegségeknek Poroszországhoz csatlakozása iránt.

Dánia. Kopenhága, nov. 1. Az országgyűlés oct. 27-i ülésében a válasz felirat felett folyt a vitaközlés. Klein fölsőlegesen tartja, vitaközlésbe bocsátkozni a felirat korszerűsége fölött. Szerinte az e kérdésre adandó válasz főleg attól függ, hogy miként fogják fel a jelen viszonyokat. Azt az ellenvetést nem tartja alaposnak, hogy a felirat semmi befolyást sem fogna gyakorolhatni a jelen félig békés viszonyokra.

Tschernin megjegyzi, hogy ő azért terjesztett elő módosítványt, mivel a feliratrban egy nem világos kifejezés fordul elő, — t. i. ez a szó: „nemzeti”, melynek értelmezése iránt a tudósok még nem értenek egyet; az ő javaslatának éppen az a célja, hogy a „nemzeti dán népjelmezt”, s a „népies elem”-et oltalmába vegye. Az oly szabadság, mely nem népies, nem is szabadság. Az ő módosítványa azzal az előnnyel bír, hogy akkor is illő leend, ha az állam ismét két nemzeti-seget fogna magában foglalni; már pedig még eddig, hála Istennek! az egyik nemzetiség nincs egészen elveszve. A felirat által nem kell chinai falat állítani fel ama lehetőség ellen, hogy a schleswigi dán-ajku testvéreket a német honfitársakkal békés együttélés által meglehessen tartani. Ő ugyan nem várhat ily szerencsét, mivel mindaz, a mi a személyi unioról mondva volt, ostobaság; a mint ő ezt éppen azoktól tudja, a kiknek a közvélemény szerint az ezen irányban működésel kellett volna megbízva lenniök. Valamint a személyi uniora, egy Schleswiggel ujra-egyesítésre sincs remény. Azonban e két alternativán kívül van még egy harmadik is, t. i. a két hercegséggel való szövetség által fentartani az összekötöttést a schleswigi német testvérekkel. Esztelenség lenne azt hinni, hogy egy

papír darab, minő a felirat, képes lenne valamit kieszközölni. Dánia sorsát egészen más s hatalmasabb tényezők döntik el.

A beállott szomorú események nem annyira saját hibák következményei, mint inkább egy hatalmas európai áradat által idéztettek elő. Az ő indítványa által a nov. 18-ki alkotmánynak ama pontjai kizártnak, melyekben az oly vészthozólag tér el a június 5-diki alaptörvénytől. A „volksching”-nek a pénzügyi törvény megajánlására való befolyása a földolag; s landsting összeállítása alárendelt fontosságú dolog. Ha a béke meg lenne kötve s ha neki a királynak tanácsot kellene adnia, ő azt indítványozná, hogy a jun. 5-ki alaptörvény az egész birodalom számára tisztán hatályba léptessék, s hogy csak később eszközöltessenek a netalán szükséges változtatások. Ezt akarta ő saját módosítványában kifejezni. Ő általában ellenzi bárminő felirat átnyújtását, s esetleg csupán egy, saját módosítványa szerinti felíratra fogja szavazni.

Monrad örömet nyilváníthat a fölött, hogy a két párt közt nem léteznek legyőzhetetlen véleménykülönbségek. A landsting összeállítására vonatkozó kérdés nem lényeges jelentőségű; a földolag az, hogy e véleménykülönbségből ne keletkezzék oly vizzály, mit a sz

badság elleni a szabad alkotmány megbuktatására használhatának föl. E tárgyalásoknak észszerűleg csak akkor kellene folytatniuk, midőn a béke megkötése által Dánia halálós ítélete aláíratott.

Bille Tscherning ellenében kiemeli hogy mind a személyi unio, mind Schleswig fölcsatása már egyszer a lehetőség körén belül volt, s azon véleményben van, hogy ez az alternatíva ismét be fog állhatni. Egyébiránt most nincs idején ily dolgok fölött vitát idézni elé; most az alkotmányos állami élet s a szabadság megőrzése áll első sorban.

Tscherning válaszolt, s többek közt megjegyezte, hogy politikai rövidlátást tanusítva az, ki a jelen minisztériumnak a szabad alkotmány megbuktatása iránti szándékot tulajdonítja. A szavazás eredménye lett a felirat elvetése.

Ujabb. Bécs, nov. 5. Az „Ost-D. Post” szerint Philippovich tábornok fog hadügyminiszterre kinevezettni. Drouyn de Lhuys egy Rómába küldött sürgönyben hangsúlyt helyezett a be nem-avatkozás elvére, s a római kormányt arra szólítja föl, hogy a két évi határidőt egy erős kormány létesítésére használja föl. (P. L.)

Páris, nov. 5. A mai „Moniteur” közlése Drouyn de Lhuys ur sürgönyét Malaret báróhoz, a turini francia követhez, oct. 30-ról, melyben azon magyarázatok foglaltak, melyek Nigra legutóbbi sürgönye alkalmazásból váltottak. Olaszország tartózkodni fog minden külkeleti igazgatástól a pápai területen; az erkölcsi eszközök, melyek által Italia hatni kíván, csupán a civilisatio és haladás hatásaiban állanak. A fővárosnak Florenczbe való áttétele komoly zálognak veendő. Franciaország föntartja magának, hogy egy római forradalom esetében szabadon cselekedhessen; a turini kabinet ragaszkodik Cavour politikájához, mely elismerte, hogy Róma, Franciaország beleegyezése nélkül nem csatolható Itáliához. — Drouyn ur második sürgönye nov. 2-ről jelenti, hogy mult kedden a császár előtt Drouyn és Nigra közt nyilatkozatok váltottak, mely alkalommal ujjal megnyugtató kiegyezés történt.

Turin, nov. 5. Mosca-nak a főváros Florenczbe áthelyezésére vonatkozó jelentése constatirozza, miszerint az egyezmény az olaszokat a be nem-avatkozási elv öreivé állítja föl, a mely Rómában alkalmazásba vétetik; — a jelentés szerint nem lehet kételkedni az iránt, hogy ezen elv teljesen keresztülvitetik.

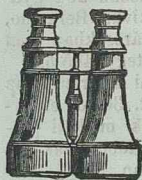
A bizottmány a kormány előterjesztésének jóváhagyását indítványozza. — A pénzügyminiszter fejtegeti a pénzügyi helyzetet. 1864. végére 200 millió líra leendő szükséges. Külön felvétele a jelenlegi pénzügyi helyzet mellett nem tanácsos. A pénzügyminiszter a kiadásoknak 60 millióval leendő azonnali csökkentését javasolja, miből 42 millió a hadügyre és tengerészetre esnék; — továbbá több adó-nemeknek 40 millióval azonnali fölemelését indítványozza. A 200 milliónyi szükséglet fűdőzésére az államjóságok eladásai mindjárt 40 milliót hozna be; további 124 milliót a pénzügyminiszter a földbirtokra kivetendő előleges adó által vél beszerezni, — míg a hiányzó 36 millió értékig állampapírokat bocsátna ki.

Athene, oct. 29. A nemzetgyűlés által elfogadott új alkotmányra a király holnap teszi le az esküt.

Konstantinápoly, oct. 29. Az angol csapatoknak Egyiptomtól Indiába szállítására vonatkozólag minden nehézség el van hárítva. Haidar effendi Mexicoba fog küldetni. Hedschasban a fölköl törzseket a török csapatok megverték.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DÁNIEL.

NEM HIVATALOS.

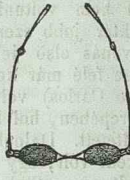

(281)

Különös érdekű

Pápaszem (szemüveg) szükségűeknek.

(1—3)

Alólirtak bátorzkodnak tisztelettel jelenteni a magas nemességnek, és n. érd. közönségnek, hogy még e hó folytán ide megérkezendek gazdagon ellátott optikai szerek rak-tárakkal, s a gróf Bethlen Pál féle-házban, a tanácsház szomszédságában állandó üzletet nyitandnak.

Kolozsvártt, november hó 1864

tisztelettel
HATSCHÉK és BOSCOVICS,
optikusok.

Az első magyar által. biztosító társaság

kolozsvári főügynöksége
biztosít

TŰZKÁROK ELLEN

a lehető jutányos díjak, gyors kártérítések mellett, épületekre, gazdasági- és iparkészletekre, butorokra, állatokra, életbiztosításokat is elvállal, a biztosított balála után fizetendő tőkék és nyugdíjak, a biztosított életében fizetendő kiházasítási tőkék, elhalasztott évi-járadékok (nyugdíjak) és közvetlen járadékokra.

Bevallásokat elfogadnak:

A főügynökségi iroda, van a nagy piac 162 sz. a. és
vidéki ügynökök:

Abrudbányán: Pongrácz D.;
Alfaluban: Gál Elek;
A-Rákoson: Józsa András;
Ardón: Viski Pál;
Alkónán: Papp János;
Bágyonban: Dali Ádám;
Baróthon: Császár Antal;
B-Hunyadon: Hiry János;
Besztércen: Tannenhaus I.;
Bethlenben: Bernádi D.;
Bodolán: Kósa Sándor;
Booson: Mosa Samu;
Bölömben: Sebestyén K.;
Buzában: Benkő József;
Czegén: Mátyás Zsigmond;
Csapón: Finna István;
Czintoson: Gerasimu János;
Cs.-Keresztúron: Torma K.;
Cs.-Szeredában: Erős Elek;
Dézsen: ifj. T. Róth Pál;
Dézfalván: Kovács Dénes;
D.-Szt.-Mártonban: Szőnyi Ferenc;
Egerbegyen: Barabás J.;
Fehérvártt: Matherny Emil;
Felvinczen: Lemberger M.;
Gyaluban: Soós Ferenc;
Gy.-Mónostoron: Fritsch J.;
Hévízen: Péterfi Sándor;
Hidalmáson: Majthényi Fer.;
Jaadon: Stillfried Bernád;
Járában: Siménfalvi Gy.;
Kapaibányán: Gruber Ján.;
Kékesen: Némethy Sándor;
K.-Vásárhelyt: Hankó L.;
Kis-Borosnyón: Albu Endre.;
Kis-Enyeden: Papp Miklós;
Korondon: Nán Sándor;
Kolozsvártt: Sallai István;
Kövenden: Tanka Samu;
M.-Láposon: Breuer Pál;
M.-Ludason: Szabó Sándor;
M.-Igenbe: Mohai Sándor;
M.-Régenben: Szász István;
M.-Frátán: Finta Samu;
M.-Örményesen: Kasai K.;
M.-Bándon: Boér Antal;
M.-Vásárhelyt: Jenei A.;
M.-Ujvártt: Sebestyén A.;
M.-Szengyelben: Csizsér L.;
M.-Záhon: Kutasi Ferenc;
Mocsos: Rohonci Zs.;
N.-Ilondán: Móricz S.;
N.-Ölvöőn: Deésy Sándor;
N.-Enyeden: Ungerpek M.
N.-Sajón: Szővédfi György;
Oláh-Láposbányán: Hanschild György;
Pókafalván: Márk József;
Rettegen: Köblös István;
O.-Tordán: Osztián testvérek;
Sz. Nádason: Pogány L.;
Szamosújvártt: Dajbukát J.;
Sz.-Udvarhelyt: Solymosi J.;
Szeredabelyt: Medgyesi J.;
Teleken: Magyarósi F.;
Tekébe: Varga Sámuel;
Torockzón: Koronka Antal;
Tövisen: Lukács József;
Uj-Tordán: Balogh János;
Választon: Filep István;
Vajában: v. Filep Albert.

Az első magyar általános biztosító társaság kolozsvári főügynöksége.

(265)

(4—6)

KÖVÁRI LÁSZLÓ.

STEIN JÁNOS

könyvkereskedésében Kolozsvártt

Megjelent s már kapható!

Kolozsvári nagy Naptár

1865-dik évre.

Szerkesztette K. PAPP MIKLÓS.

Ára 1 frt o. ért.

50 nyitány.

a legelső Zeneszerzőktől.

Zongorára két kézre. Egykötetbe. Ára 3 frt.

Józsi Miklós legújabb regénye.

Várt leány, várat nyer.

Történeti regény. 3 kötet 3 frt.

Az Általános POLGÁRI TÖRVÉNYKÖNYV,

mint ez jelenleg Erdélyben érvényes; minden a legújabb időig megjelent és még hatályban levő utólagos rendeletekkel, felvilágosító és utasító jegyzetekkel ellátva.

Irta Hilibi HALLER KÁROLY,

a kolozsvári kir. jogakademián az által. polg. törvénykönyv, váltó- és kereskedelmi, csődrendtartás és az általános bányatörv. h. tanára; az igazságügyi elmél. államvizsgálati bizottságnak tagja.

Első füzet. Egy füzet ára 1 frt 80 kr oszt. értékben.

Az erdélyi muzeumegylet évkönyvei

III-dik kötetének I-ső füzeté, 16 tábla könyomatu rajzzal.

Ára 2 frt 50 kr.

Vaterloo. Thiers M. A. után francziából fordítva. Ára 2 frt — kr.

Gazdasági Zseb-Naptár 1865-re. Szerkeszté Godolányi Antal.

Ára kemény kötésbe 1 frt 80 kr.

Orvosi napló, Magyarország gyakorló orvosai használatára 1865.

Ára kötve 1 frt 80 kr.

Kakas Márton és Bolond Miska egyesült humorisztikus Naptára 1865-re. Számos képpel. Ára 1 frt 80 kr.

REISCHER E. Jutenyésztés és gypjuismeret, a juhbetegségek ismeretével és gyógyításmódjával.

Ára 1 frt 50 kr.

— Kereskedési növények művelése. Nevezetesen az olajmagu, fonalbeli, festő-, s egyéb gyáraknak való s fűszer-növények termesztése. Ára 1 frt 50 kr.

IZIDORA DALAIBÓL.

A kolozsvári jótékony nő-egylet javára. Ára 60 kr.

Diszkiadás 1 frt 60 kr.

(268)

(9—12)

BALÁZS BOLDIZSÁR BUNDA-BAKTÁRA.

A TANÁCSHÁZ MELLETT 3-dik szám.

A hol is mindennemű férfi és női utazó és városi BUNDÁK találhatnak jutányos árak mellett.

Valamint becses megrendelések pontos teljesítésére vállalkozik fennirt.

(280)

Haszonbéri hirdetés.

(2—3)

Báró Wesselényi Farkas ő mltgának moosi tagositott birtoka, mely áll 1572 hold és 615 □ öl szántó, kaszálló és legelőből; 8 hold 1035 □ öl mivélés alatt lévő szőlőből, lakó házakkal, s gazdasági épületekkel ellátott belseből, a korcsmárlási joggal és évenként tartatni szokott négy országos vásár jövedelmével, haszonbérbe adandó, a jövő 1865 év apr. 24-kétől kezdve 6 évre. A feltételek iránt értekezhetni Hadadban a tulajdonos báró ural, és Kolozsvártt a belsőkirály utcában, a 17-dik szám alatti háznál.

(276)

(2—24)

Vastartalmu szörp vörös chinából.

GRIMAULT és TÁRSA gyógyszerészek Párisban, rue de la Feuillade 7. sz.

Ez új gyógyszer, folyékony és kellemes alakban, két alkotórészből áll, a melyeket eddig felolvasztás nélkül nem lehetett vegyíteni, t. i. vashól, a vér eleméből, és chinahéjből, egy a legnevezetesebb gyógyszerből. E gyógyszer legjobb sikerrel használják mindazon esetekben, a hol az erők s a vér rendes állapotának visszaállításáról van szó. Fiatalok sárga arczszíne, gyomorhajók, étvágyhiány, megromlott emésztés, vér-vizkór, vérhiány, a hölgyek rendetlenségei sat. gyorsan meggyógyulnak vagy enyhülnek ezen, Franciaországban egészség-fenntartóul használt gyógyszerrel. Kapható az osztrákbirodalom minden nevezetesebb gyógyszerházaiban.